

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
19 iulie 2023

Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA SLOVACĂ MATERNĂ

Varianta 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

A. Prečitajte text a na skúškový hárok napíšte odpoveď na danú požiadavku.

„Cez postavy... vnímame inak scény, ktoré tvoria dôležitú súčasť diela. Ukazuje sa totiž, že úsilie individualizovaných, výnimočných, monumentalizovaných postáv sa nakoniec zleje do monumentalizovaného celku. Postavy Živého biča dýchajú napokon jedným dychom, sú akoby jedna epická osoba. V tomto zmysle je Živý bič román Ráztočanov a cez nich slovenského kolektívu vôbec. V Živom biči niet zmienky o národnostnom boji, no ľudský boj za slobodu vôbec tvorí jadro románu. Urban ako prvý vystihol základný zlom v mentalite národa, ktorý sa stal subjektom, určovateľom svojich vlastných dejín. Motív kolektívnej revolty predstavuje vrchol všeobecnej tendencie románu k monumentalizácii.“

(J. Števček)

Napíšte esej, v rozsahu 4 – 5 strán, v ktorej predstavíte Ilčíčku zo sociálno-psychologického románu Živý bič od Mila Urbana, ktorá bola vdovou, navonok tvrdou a odbojnou ženou, no v hĺbke svojej duše láskavou matkou. Pri vypracovávaní eseje majte na zreteli nasledovné požiadavky:

- zaradenie diela do umeleckého smeru medzivojnovnej literatúry,
- upresnenie dvoch znakov umeleckého smeru, do ktorého patrí dané dielo, s uvedením príslušných príkladov z literárneho diela,
- vysvetlenie symboliky slovných spojení „stratené ruky“ a „živý bič“,
- definovanie pojmu unanimistický román,
- načrtnutie vnútorných charakteristických vlastností Ilčíčky,
- načrtnutie vonkajších charakteristických vlastností Ilčíčky.

a) Obsahová stránka textu

15 bodov

b) Formálna stránka textu (členenie na úvod, jadro a záver – 1 bod, nadväznosť a logický sled informácií – 2 body, dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 1 bod, vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod)

5 bodov

B. Predstavte gramatickú kategóriu pádu.

20 bodov

Majte na zreteli nasledovné:

1. definíciu gramatickej kategórie pádu a jej funkcie v súčasnom slovenskom jazyku;
2. klasifikáciu pádov na základe protikladu centrálnosť – periférnosť;
3. špecifiká pádov s dôrazom na protiklad centrálnosť – periférnosť;

C. Prečitajte pozorne danú ukážku:

20 bodov

Fujara je mimoriadne dlhá píšťala s tromi hmatovými dierkami, ktorá je rozšírená len na Slovensku, osobitne na strednom Slovensku. Pramene o histórii fujary tvoria predovšetkým písomné záznamy. Najstaršie použitie slova fujara, ktoré by sme mohli považovať za pomenovanie dnešnej fujary, sa vyskytuje v Brukovom rukopisnom zborníku z osemdesiatych rokov 18. storočia. Od začiatku 19. storočia sa slovo fujara používalo čoraz častejšie ako jednoznačný termín na označenie dnešného typu fujary. Fujara má špecifickejší hudobný repertoár než ktorýkoľvek iný ľudový hudobný nástroj. Je to spôsobené jej funkciou v živote pastierov, väzbou na pastiersko-

zbojnicky element, hudobno-technickými danosťami nástroja a zvukomalebným využitím tónov vo vysokých polohách. Každý hudobný nástroj nesie pečať neopakovateľných vlastností svojho výrobcu a hráča, priamo odráža osobnosť, ktorá ho vyrobila a ktorá na ňom hrá.

Zdroj: <http://old.ludovakultura.sk/index.php?id=6069>

Na skúškový hárok napíšte odpovede na každú z nasledujúcich požiadaviek týkajúcich sa vyššie uvedeného textu:

1. Vypíšte z ukážky dve slová, v ktorých dochádza k spodobovaniu **2 body**
2. Spresnite funkciu interpunkčných znamienok v nasledujúcej vete:
Od začiatku 19. storočia... **2 body**
3. Vypíšte z ukážky dve slová, ktoré vznikli skladaním. **2 body**
4. Vysvetlite slovné spojenie „*Niešť pečať neopakovateľných vlastností.*“ **1 bod**
5. Uveďte synonymum ku každému z daných slov: *element, spôsobené* **2 body**
6. Utvorte genitív množného čísla uvedených slov: *fujara, poloha* **2 body**
7. Určte slovný druh podčiarknutých slov v uvedenej ukážke **4 body**
8. Utvorte prvý a druhý stupeň prídavného mena *najstaršie* **2 body**
9. Určte vid slovesa *odráža* **1 bod**
10. Určte hlavné vetné členy v danej vete: „*Habáni boli vlastne príslušníci sekty.*“ **2 body**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

1. Definujte pojem vyučovacia metóda. Uveďte päť vyučovacích metód z klasifikácie V. Oberta využívaných v školskom literárnovzdelávacom a literárnovýchovnom procese a stručne opíšte dve z uvedených metód. **12 bodov**
2. Upresnite význam didaktických pomôcok v rámci vyučovacích hodín slovenského jazyka. Uveďte dva príklady didaktických pomôcok a ich konkrétne použitie pri osvojovaní si vybraných slov na druhom stupni základných škôl. **8 bodov**
3. Opíšte priebeh ľubovoľnej lekcie. Majte na zreteli všetky momenty lekcie a vhodnú integráciu vzdelávacích cieľov B. S. Blooma. **10 bodov**